

Nieuwbouw op locatie De Bongerd wordt 'tweehoog'

STEENBERGEN - Terwijl de sloop van De Bongerd in rap tempo vordert, wordt bij woningstichting Stadlander nagedacht over de toekomstige invulling van het vrijkomende stuk grond tussen de Molenweg, Oudlandsestraat, Van Leuvenstraat en Van Boutershemstraat.

Vast staat dat hier 34 levensloopbestendige huurwoningen voor senioren gebouwd zullen worden, met een tuintje en een schuurtje en in totaal 51 parkeerplaatsen voor de toekomstige bewoners. Hoe een en ander er precies uit gaat zien, heeft de corporatie volgens woordvoerder Bert Jansen nog niet besloten. Maar om alvast een idee te geven, verwijst hij naar de seniorenwoningen aan de Kapitein Boscampbrink in de Halsterse wijk De Schans.

Ook op de locatie van De Bongerd wil Stadlander 'tweehoog' bouwen, waarbij aangetekend dat de benedenverdieping op zich al een complete woning is, inclusief slaap- en badkamer. De huizen blijven qua prijs onder de grens van de huurtoeslag (per 1 januari van dit jaar vastgesteld op 664,66 euro).

Met het maken van definitieve ontwerpen wacht de woningstichting op de bestemmingsplanwijziging. De gemeente moet de onderwijsbestemming die op het terrein rust nog omzetten naar een woonbestemming. Naar verwachting gebeurt dit uiterlijk deze zomer, maar tegen die beslissing zouden nog bezwaren kunnen worden ingediend. Zodra de bestemmingsplanwijziging een feit is, zal Stadlander de benodigde

• Foto: De Bongerd is de afgelopen dagen tot de grond toe afgebroken.

bouwvergunning aanvragen en naar buiten treden met het bouwplan. „Daarna kan het allemaal snel gaan,” zegt Jansen. „We hopen in de tweede helft van dit jaar nog met de bouw te kunnen beginnen.”

• Foto: Op de plaats van de oude huishoudschool komen seniorenwoningen in de stijl van deze huizen aan de Kapitein Boscampbrink in Halsteren (wijk De Schans).

Foto's John Nijssen

-UIT DE- -OUDE DOOS-

Watergeuzen gijzelden Steenbergse hoogwaardigheidsbekleders

Steenbergen kent een lang, rijk en belangwekkend verleden. Al in de 13de eeuw komen we de naam van het stadje tegen in de bronnen. In 'Uit de oude doos' neemt de Steenbergse Courant u, in samenwerking met heemkundekring De Steenen Kamer en fotoclub De Brabantse Wal, voortaan elke maand mee terug in de tijd. Deze week een bijdrage van historicus drs. Frans van Eekelen over de watergeuzen.

U kent vast wel het gezegde 'Op 1 april verloor Alva zijn bril'. Dat slaat op de inname van Den Briel (thans Brielle) door de watergeuzen in 1572. Deze verovering wordt algemeen gezien als het keerpunt in de Tachtigjarige Oorlog. De watergeuzen zijn de helden in dat verhaal. Maar waren zij dat wel? En wat kwamen ze ooit in Steenbergen doen?

In het archief van Brussel komen we een verklaring tegen van stadsbode Jan van Goerle (1), waaruit blijkt dat rond Pinksteren in het jaar 1572, kort nadat Den Briel was ingenomen, er elf schepen met wel 400 soldaten, onder aanvoering van kapitein Pieter de Hoorne, aan het havenhoofd aangekomen waren en de stad wilden binnengaan. Van Hoorne verklaarde namens Willem van Oranje te komen, maar kon geen schriftelijke opdracht van hem overleggen. Hij verklaarde bovendien dat zij niemand kwaad zouden doen.

Ook timmerman Adriaan Baltius, pastoor Jan Govart, burgemeester Jacob Franzen en een zekere Melchior de Bonte legden samen met de secretaris van Steenbergen, Nicolaes Vierling, in 1578 een verklaring af tegenover een onderzoekscommissie in Brussel (2), ingesteld door de Spaanse heersers, teneinde de 'wandaden' van de Nederlandse opstandelingen aan de kaak te kunnen stellen. De getuigenverslagen kunnen en zullen derhalve best wat politiek en religieus gekleurd zijn.

Plunderen en stelen

Uit al deze verklaringen blijkt dat de watergeuzen, want zij waren de soldaten en knechten op de schepen, toestemming kregen om de stad binnen te gaan, maar zich totaal niet aan hun woord hielden. In de verklaring van Jan van Goerle wordt namelijk gesproken over het innemen, ranchoneren en pilleren van de stad. Ranchoneren komt van het franse woord *raçon*, wat losgeld betekent, terwijl pilleren staat voor plunderen en stelen.

De watergeuzen waren voornamelijk ballingen die Willem van Oranje en zijn aanhangers steunden in de strijd tegen koning Philips II, landvoogdes Margaretha en hun afgezant, de Hertog van Alva, die na de Beeldenstorm orde op zaken moest komen stellen in onze toenamige republiek. De (ere)naam geuzen is afkomstig van 'Gueux', bedelaars, ontstaan door een smeekbrief van een grote groep vaderlandse edelen aan Margaretha om minder hard op te treden.

De watergeuzen kwamen op 1 april 1572 bij toeval, door een heftige storm, bij Den Briel terecht en namen het

Afbeelding: Bevelhebber Willem van der Marck (graaf van Lumey) van de watergeuzen.

stadje in. Zodoende verloor Alva dus zijn Bri(e)l(le).

Gevlucht

Het waren deze watergeuzen die vanuit dit bruggenhoofd naar andere steden gingen om die goedschiks of kwaadschiks 'voor de prins' te veroveren. Zo kwamen ze op 28 mei 1572 bij het krieken van de dag aan bij de haven van Steenbergen. De havenpoort was nog gesloten en de poortwachter alarmeerde de bevolking en de magistraat. De watergeuzen eisten de stad op en bij vrijwillige overgave zou niemand lastig gevallen worden. Zij hadden het alleen gemunt op 'papen en monniken'. De pastoor en zijn kapelaan waren echter al door een van de andere poorten de stad uitgevlucht en ook waren de beelden uit de kerk al in veiligheid gebracht.

De watergeuzen beriepen zich, net als in Den Briel, op de toestemming van Willem van Oranje. Voor de Steenbergenaren bleef niets anders over dan ze binnen te laten. Zich verdedigen tegen een overmacht van wel 400 soldaten was lastig en gevaarlijk, omdat de geuzen bedreigd hadden de hele stad in brand te steken. Maar mogelijk waren er onder de Steenbergenaren ook een aantal die sympathiseerden met Oranje en deze geuzen.

Volgens de getuigen hielden de watergeuzen zich niet aan hun woord. De huizen van aanzienlijke burgers werden net als het kerkgebouw leeggeroofd.

Nicolaas Peck

Voorals Nicolaas Peck, door Alva aangesteld als rentmeester, moest het ontgelden. De schout Willem

Afbeelding: Een landkaart uit het einde van de 16de eeuw.

de Roovere, de burgemeester Jacob Franzen, de secretaris Nicolaas Vierling en zijn broer Jeronimus en hun beider moeder Emerentiana van Bruzeze werden als gijzelaars in de herberg 'Den Leeuw' in Steenbergen vastgehouden en van daar mee naar Den Briel genomen (4). Hier wachtte de bevelhebber van de geuzen, Willem van der Marck (graaf van Lumey), hen op. Nicolaas Vierling zou onderweg opgeknoot zijn aan de ra, als zijn moeder niet beloofd had om een losprijs van 1000 'carolusgulden's' te betalen. De gijzelaars verbleven 14 dagen in Den Briel en zij werden pas vrijgelaten, nadat ook de rentmeester '1800 ponden groot Vlaams' had betaald.

De gegijzelde Steenbergenaren kwamen er nog goed van in vergelijking tot de 19 monniken die enkele weken later op beestachtige wijze werden vermoord door de eerdergenoemde Lumley. Zij zouden de geschiedenis ingaan als de Martelaren van Gorcum.

Met de komst van de watergeuzen was Steenbergen verzeild geraakt in de Tachtigjarige Oorlog en dit voorval was slechts het begin van veel oorlogsleed en ellende voor ons stadje gedurende deze lange oorlog.

1. Ook wel Jan van Goirle genoemd, 2. Deze verklaringen zijn opgemaakt in 1578. Patentes des Rebelles juli-aug. 1578, Rijksarchief Brussel, 3. Omdat in 1648 de vrede getekend werd, wenste men een rond getal om de oorlog een naam te geven. De keuze viel op 1568, 4. Vele van deze namen vinden we terug in de straatnamen van Steenbergen.